

נז. במדרש תנחומא (צו א') זאת תורת העולה וזה"כ כי מי בשחק יערוך לה' וכו' אמר הקב"ה אילו הייתי מבקש קרבן לא הייתי אומר למיכאל שהוא אצלי להקריב לי קרבן, וממנו אני מבקש קרבן מישראל, וכן הוא אומר בלחם

הפנים ביום השבת ביום השבת יערכנו (ויקרא כ"ד ח'). הפירוש אף דכל בנין העולם ותיקונו תלוי במעשי בני", אעפ"כ אין הסברא נותנת שמעשי בני"א יהי יותר נאים ונבחרים ממעשי המלאכים, כי בוודאי מעשה המלאך זך ונקי יותר ממעשה בני"א אשר הרכבתו מוכן לכח הרע, אך לענין הכנה לשלמות אמתית המעשה אשר על ידה יבוא האדם להתדבק בו ית', בואת מעשי בני"א יותר מעולים, כי האדם מסוכך בסכך המניעות העצומות הסוככות אותו בכל עת כי הוא קרוץ מחומר, לא כן מלאכי מעלה הקדושים וטהורים בעצם ולא תפול בהם שום השתנות. וזה פי' המדרש יערוך לה' בחי' הערכה להמעשה, המלאכים אינם כלל בגדר הכנה רק במעשה לכה, ואם הייתי חפץ בהמעשה עצמה הייתי מצוה למיכאל שיעשה, אבל כשצויתי לכם מוכח שאין אני חפץ בהמעשה עצמה רק עם ההערכה והכנה למעשה, וזאת שלכם יפה יותר הה"ד יערכנו דייקא לפני ה' וכו'.

מ"א (1)
מ"א (1)

חובת האדם בעולמו — בהתאם למדרגתו

ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו" (כא, א)

דינים רבים — הכוללים זכויות וחובות כאחד — נאמרו לכהנים, ובהם הם מתייחדים משאר ישראל שלא נצטוו באותם הדינים. בדומה לזה מוטלות על הכהן הגדול חובות ובצידן יש לו גם זכויות אשר לא נמצאו כמותן אצל כהן הדיוט. כלל הדבר — אומר הגר"מ רובמן זצ"ל בספרו "זכרון מאיר" — שכל אדם חייב לעבוד את הבורא על-פי המדרגה שבה הוא עומד.

(12)
לכבוד אלוהים
על פי חוק

יסוד זה מתבאר מתוך דברי הפתיחה של הרמח"ל לספר "מסילת ישרים": "יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו". לא נאמר כאן מהי חובת האדם בכלל, אלא מהי חובתו האישית בעולמו הוא. ואם זהו אכן יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה, נמצא שאפילו מי שהוא תלמיד חכם וירא שמים כל זמן שלא בירר לעצמו מהי חובתו בעולמו הפרטי לפי מדרגתו — הרי

הוא דומה למי שבונה בית ללא יסוד ולנוטע אילן בלא שיהיו לו שורשים.

על דרך זו ניתן לבאר מה שמספרת הגמרא על רבי שמעון בר יוחאי ובנו לאחר שיצאו מהמערה אחרי ששהו בה שנים עשרה שנים; חזו אינשי דקא כרבי זורעי (ראו בני אדם חורשים וזורעים) אמר: מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה! כל מקום שנותנין עיניהן מיד נשרף. יצתה בת-קול ואמרה להם: להחריב עולמי יצאתם, חזרו למערתכם! הדור אזול יתבו תריסר ירחי שתא (חזרו וישבו שנים עשר חודשים), אמרי משפט רשעים בגיהנום י"ב חודש. יצתה בת-קול ואמרה: צאו ממערתכם! נפקו, כל היכא דהווה מחי רבי אלעזר הווי מסי רבי שמעון. (יצאו, כל מקום שהיה רבי אלעזר מכה היה רבי שמעון מרפא).

אמר לו: בני, די לו לעולם אני ואתה וכו" (שבת לג, ב).

נראה לומר שכאשר יצאו בפעם הראשונה מדדו את העולם על-פי קנה-מידה שלהם, לפיכך תבעו מהעולם מדוע הם עוסקים בחיי שעה. נענשו לחזור למערה למשך י"ב חודש כמשפט רשעים בגיהנום כדי שלא יחריבו את העולם. כאשר יצאו בפעם השנייה התעלו עוד יותר עד שכל מקום שהוזק על ידי רבי אלעזר נרפא על ידי רבי שמעון, ואמר די לו לעולם אני ואתה. כי מכלל בני העולם אין תובעים עד כדי שיחוייבו להסתלק לגמרי מעיסוקם ב"חיי שעה", אלא לגבם נאמר עולם כמנהגו נוהג ויש להם לנטוע ולזרוע.

רבי שמעון בר יוחאי ובנו — לפי מדרגתם — חייבים אמנם לעסוק אך ורק ב"חיי עולם", אך לשאר בני אדם די אם יעסקו ב"חיי עולם" ויחד עם זה גם ב"חיי שעה", בבחינת "טוב תורה עם דרך ארץ". יחד עם זאת יש להקפיד תמיד שהתורה תהא עיקר והדרך ארץ יהיה טפל, ולא להיפך חס ושלום.

מסקנא: על האדם להוסיף מעשים טובים בכל יום ולהיות תמיד במצב של עליה, שכן

(1)

31

"חובתו בעולמו" של היום גדולה יותר מזו של אתמול לפי שעל ידי העבודה של אתמול הגיע היום למדרגה גבוהה יותר וממילא הוא נתבע ליותר.

★

בענין זה מובא בספר "פניני רבנו הקהלות יעקב" (עמ' עו) ביאור נחמד על דברי הגמרא במסכת ביצה (דף טו, ב) וזה לשון הגמרא: "תנו רבנן מעשה ברבי אליעזר שהיה יושב ודורש כל היום כולו בהלכות יום טוב. יצתה כת ראשונה, אמר: הללו בעלי פטסין (חביות גדולות - רשי"י). כת שניה, אמר: הללו בעלי חביות. כת שלישית, אמר: הללו בעלי כדן. כת רביעית, אמר: הללו בעלי לגינין. כת חמישית, אמר: הללו בעלי כוסות. התחילו כת ששית לצאת, אמר: הללו בעלי מארה". (שהיה בית המדרש מתרוקן מאד וגנאי הדבר וקשה בעיניו - רשי"י).

וצריך ביאור: הלא הכת הששית היו השקדנים היותר גדולים - שישבו ושמעו את דרשתו של רבי אליעזר יותר מכל האחרים - ודווקא עליהם אמר רבי אליעזר, כאשר התחילו לצאת, "הללו בעלי מארה". וזאת בשעה שעל הראשונים שיצאו מיד לא התבטא בלשון כה חריפה?

ואמר מרן הגר"י קניבסקי זצ"ל שיש ללמוד מכאן שכל מה שהתלמיד נמצא יותר זמן בישיבה וכל כמה שלמד יותר שנים - יש עליו תביעה יותר גדולה כאשר הוא יוצא (חס וחלילה) מן הישיבה ונוטש את הלימוד ח"ו.

לפיכך אלה שיצאו מיד בהתחלה הינם בעל פטסין, בעלי חביות, בעלי כדן וכו'. ומפרש רשי"י: "כלומר בעלי נפש הן (דהיינו שנמשכים אחרי הנאות הגוף) ואין יגעין לשמוע תורה". דהיינו שעדיין לא נקלטו בתורה ולא טעמו את נופת צוף מתיקותה.

שונים הם פני הדברים כאשר מדובר על מי שכבר שקוע בעולמה של תורה - כאשר הוא עוזב מקור מים חיים רחמנא ליצולן יש עליו טענה גדולה מאד. יעזרנו ה' יתברך להיות דבוקים לעד בעץ החיים!

קדושים יהיו לא־לקיהם

ולא יחללו שם א־לקיהם (כ"א ו')

צריך להבין: מאחר שאמר קדושים יהיו, יותר מכל ישראל, איך אמר אה"כ ולא יחללו שם אלקיהם שהיא מדרגה הגרועה ביותר? ואפשר לומר: כי בעבודת ד' אין דרך ממוצעת, או שמקדשים שם שמים - ואם לא מקדשים אזי מחללים בבוד שמים. לכן מזהירה התורה: קדושים יהיו - כדי שלא תחללו שם אלקיך.

וכן מצינו בתורה: "והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי, לאהבה... ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם... השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים".

אין דרך ממוצעת בעבודת ד' - או שמגיעים למדרגה של לאהבה ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם, או שיורדים ל"וסרתם ועבדתם אלהים אחרים". ואומרים חז"ל: כיון שהארם סר מן התורה מיד נדבק בעבודה זרה.

חז"ל אומרים: מצינו שוותר הקב"ה על עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים ולא מצינו שוותר הקב"ה על ביטול תורה. וצריך להבין טעם הדבר הזה - שלש עבירות חמורות הקב"ה מוותר ועל ביטול תורה לא מוותר הקב"ה בשום אופן?

ושמעתי בשם מרן הסבא זצ"ל מקלם הרש"ז שאמר: כי אם האדם כבר ירד כ"כ במדרגה התחתונה - עד שהוא כ"כ מושחת שעובר עבודה זרה או מגלה עריות או שהורג נפשות, - אין מה לדבר ואין מה לדרוש ממנו ולהעניש אותו, כי כבר נאבד ממנו תואר אדם ונחשב כבהמה. אלא, מענישים את האיש הזה שעובר ע"ז ושופק דמים - בעד הצעד הראשון, שסר מן התורה והפסיק מללמוד תורה. הלא אז היית בן אדם - והיה לך לדעת כי ע"י ביטול תורה תגיע לידי שפיכות דמים ולגילוי עריות ולעבוד עבודה זרה. הקב"ה לא מוותר על שלש עבירות הללו לגמרי - אלא בתוך ביטול תורה מענישים אותו גם בעד שלש עבירות הללו, כי הם נכללים בביטול תורה. כי האדם שאינו עולה מעלה הוא יורד בע"כ מטה מטה.

על דרך זה אפשר לומר טעם, למה בתפלת מנחה ביוה"כ קוראים את הפרשה של עריות, כי האדם בסוף יוה"כ עומד במדרגה גבוהה מאד - לכן מזכירים לו,

(3) סע

6

11

16

21

(4)

ר"כ
ר"ל

6

11

16

21

(2)

שידע שאם לא ישמור את עצמו כל השנה לעמוד במדרגה גבוהה - יכול לרדת במדרגה הכי פחותה, לעבור על עריות, שהן מן העבירות הכי חמורות. מפני שאין דרך ממוצעת. אלא או קרושה או טומאה.

ובזה אפשר לבאר את הגמרא בבמות (דף כ') דאמרינן שם: ואמאי קרי ליה איסור קרושה? אמר אביי: כל המקיים דברי חכמים נקרא קרוש. א"ל רבא: וכל שאינו מקיים דברי חכמים קרוש הוא דלא מיקרי רשע נמי לא מיקרי. ואפשר לומר כי זוהי דעת אביי: אם הוא לא מיקרי קרוש ממילא הוא רשע כי אין דרך ממוצעת בין קרוש לרשע.

5

6
ממ
מס

וכי תזבחו זבח תודה לה' לרצונכם תזבחוהו, עיין הפלאה צפ' אחרי בפסוק וכי תזבחו זבח שלמים עיי"ש, וכ"ל דהנה מי שנעשה לו כס וכינול תליסטים וכדומה יצא תודה על הטוב שגמלוהו והנה אם גם כי שמח כי הצילו ה' מרעה שצאה עליו מ"מ אינו לרצון לאדם, כי ה' טוב לו יותר אם לא בא מעיקרא לדי סכנה ולא ה' צריך לנס וא"כ אין הרבן תודה לרצון לפני האדם אבל באמת ישמח האדם ביסורים שעברו עליו כי לא על חנם באו עליו אם לא שחטא לפני ה', ורק ע"י רחמי וחסדי ה' כ"ל, וא"כ גם ביסורים ישמח ויודה לה' כי הענישו צע"הו וכתפירו עונותיו וכלמניו בחול ששמחו ביסורים, וזמן שאמר דהמע"ה אשרי הגבר אשר תיסרכו יה, וז"ש וכי תזבחו זבח תודה לרצונכם תזבחוהו שלא יהי' שלא לרצון כל עיקר הדבר שעי"ז תחייבו תודה, אלא לרצון יהי' לפניכם וכה"ל:

7
ז' י"א
3' x

ויקראתם בעצם היום הזה מקרא קדש יהיה לכם פל מלאכת עבודה לא תעשו חקת עולם בכל מושבתכם לדורותיכם: כג, כא

מדוע לא נזכר בתורה כי חג השבועות הוא זמן מתן תורתנו

... והנה יש בכאן שאלה חזקה, והיא, כי למה לא פירשה התורה כי היום הזה, שהוא חג השבועות, נזכר ונעשה לזכר מתן התורה האלהית וקבלתה, כמו שחוייב ממה שביארנוהו, וממה שהוחזק בידינו ממנהגינו ומנהג אבותינו בתקוני תפלותינו וקריאת פרשיותינו, על הדרך שפירשה בחג המצות ובחג הסוכות גם ביום הדין ויום הכפורים. אלא שיש לי להשיב בזה שתי תשובות.

האחד, כי אין שום מבוא לתורה לצוות על זה הענין, כי אם אחר קבלתה. כמו שכתבו הראשונים ז"ל, שאין שום טעם שיהא מציאות השם מְצוּה, לפי שאין מְצוּה מבלי שיקדם מציאות מְצוּה. כי על כן לא מנאה בעל הלכות גדולות ז"ל בכלל המצוות, כמו שכתב הרמב"ן ז"ל בספר המצוות שלו (עשין, א). וכן איך תצוה התורה שנחוג יום קבלתה והתחלת מציאותה, אם אין אנו חייבין לשמוע בקולה, אם לא בהיות זה מקובל אצלנו לאמת תחלה. והשני, לפי שזכרון התורה וקבלתה אינו לזמן מיוחד כשאר ענייני המועדים הנזכרים, רק מצותה בכל יום ובכל עת ובכל שעה, דכתיב (יהושע א, ח) לא ימוש ספר התורה הזה מפין והגית בו יומם ולילה. ובכל יום ויום אנו מצווין שיהיו חדשים וחביבין בעינינו כיום שנתנו בו, דכתיב (דברים טו, טז) היום הזה ה' אלהיך מצורך וגו', כדאיתא במדרש (תנחומא כי תבא, א). ולזה צותה התורה ביום הבכורים, ולענין מתן תורה סמכה על הפרסום הנכתב מפורש בפרשת בחדש השלישי (שמות יט, א), אשר הוא פרסום נפלא שאי אפשר להתעלם. ושני הטעמים נכונים בעיני.

הציווי על מצות פאה - באמצע פרשת המועדים - למה?

"ובקוצרם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך בקוצרך, ולקט קצירך לא תלקט, לעני ולגר תעזוב אותם אני ה' אלקיכם" (ויקרא כג, כב).

בספרא מביא על הפסוק דלעיל: אמר רבי אורדימוס ב"ר יוסי, וכי מה ראה כתוב ליתן את הצווי על מצות פאה באמצע הרגלים - פסח ועצרת מכאן וראש השנה ויוה"כ מכאן. עיי"ש שמסיים: אלא ללמד שכל מי שהוא מוציא לקט שכחה פאה ומעשר עני, מעלה עליו הכתוב כאילו בהמ"ק קיים והוא מקריב קרבנותיו

8
מכאן
ח"מ
צ' י"א

3

1 **והוסיף** טעם נוסף ונפלא: כי בראש השנה אנו עומדים ומתחננים ומבקשים לכתוב אותנו בספרי חיים טובים ומתוקנים; פרנסה טובה ובריאות; ועוד כהנה וכהנה. ובסוף כל חרוזי "אבינו מלכנו" אנו מנמיכים את קולנו (מנהגים) ומבקשים: "א"מ חננו ועננו כי אין בנו מעשים, עשה עמנו צדקה וחסד והושיענו".

6 **ואז** תעלה השאלה לפני היושב על כסא־דין, לדון את בריותיו כבני מרון ביום הדין בראש השנה - באיזו זכות ובאלו מעשים טובים, באת בבקשתך לפני יושב מרומים, הדין את דינך לשנה הבאה. מדוע מגיע לך שייטיבו אתך ויעשו אתך צדקה וחסד, בלי כסוי של מעשים טובים.

11 **וידוע** כי השופט כל הארץ דן את האדם מדה כנגד מדה, כמו שדורשים "ה' צלך" - ה' דן אותך לפי הצל של עצמך. איך שנהגת עם אחרים, יתנהגו אתך. לכן האדם המקיים מצות בוראו כפי שנצטווה, ואחרי שטרח וייגע כל הקיץ תחת השמש הקודחת, חרש, זרע וקצר בזיעת אפו, כמו שנאמר "הלך ילך ובכה נושא משך

16 הזרע". ותוך כדי קצירה, נשרו שבלים מבין אצבעותיו, ועם התקרבו לקצה שדהו, הוא נעצר ומשאיר פאה לעניים ומקיים בשמחה את מצות "לעני ולגר תעזוב אותו", עזיבה גמורה, כי משונה מצות פאה משאר מתנות כהונה ועניים, שיש בהן לבעל השדה טובת הנאה לתת למי שהוא רוצה, ולבחור את העניים ההגונים שמכיר את עניים ודלותם. מה שאין כן בפיאה, שאין לו בהם כל טובת הנאה, ואסור אפילו לגלות לעניים הקרובים לו אימתי הוא משאיר פאה (משניות פאה, פרק ה"מ"ו) ומי שבא ליטול נוטל, בין שהוא הגון וראוי ובין שאינו הגון. יוצא איפוא שהוא לאחר כל יגיעתו העצומה, נתן מפרי יגיעו ועמלו למי שלא מכיר ואפילו למי שאינו ראוי - עכשיו כשקיים את הדבר כמצווה וכדין, מתייצב הוא לפני היושב על כסא דין ואומר: הנה אנכי נתתי מיגיעי ועמלי, גם למי שאינו כדאי והגון לכך, אף אתה אבינו מלכנו עשה אתי חסד, מדה כנגד מדה וכתוב אותי בספר חיים טובים, בספר פרנסה וכלכלה, ועוד ועוד.

31 **נמצאנו למדים:** שכדי לזכות בדין - עלינו לנהוג ולהתנהג לפני משורת הדין.

נתינה בהצנע

10 **"וּבְקִצְרְכֶם אֶת קְצִיר אֲרֻצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאת שְׂדֵךְ בְּקִצְרְךָ וְלִקַּט קְצִירְךָ לֹא תִלְקַט לְעֵנִי וְלְגֵר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם" (כג, כב)**

"תעזב, הנח לפניהם והם ילקטו, ואין לך לסייע לאחד מהם." (רש"י)

1 על פי פשוטו כוונת דין זה, שאין לבעל הבית לסייע לעני, משום שבכך העני יאסוף כמות גדולה יותר, ויהיה דבר זה על חשבון עניים אחרים, וכך משמע בגמרא (גיטין יא, א).

6 אולם מצינו ביאור חדש ב"אלשיך", וזה לשונו, "אך בזאת שיהיה דרך כבוד, שלא תכלה פאת השדה ותקח בידך הלקט והפרט לתתו בידך לעני, כי יתבייש, רק שתניח הפאה והלקט והפרט, והם ילכו כלוקטים משלהם דרך כבוד".

מבואר בדבריו, שהתורה הקפידה לשמור על כבודו של העני, ולכן יש לרנין הריח להניח לטוי לאסוף לבדו את מה שזיכתה לו התורה.

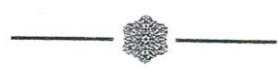
4

1 | עוד שמעתי לבאר, שירדה תורה לסוף דעתו של אדם, שבסיוע זה, יש בו הרגשת בעלות, שהעני המלקט את התבואה מקבל זאת מבעל השדה. והתורה מצוה על האדם שיפנים וירגיש, שממון זה שייך לעני, וכלל אינו שייך לו, ולכן יש לו ליתן לעני לאסוף לבדו.

(11)

באופן נוסף שמעתי לבאר, שעל ידי שיבוא לסייע, הרי ודאי שהעניים ישבחוהו על מעשיו ויודו לו, ועל ידי כך יגרע חלקו, שהרי בכל שבח שמשבחים את האדם ובכל פרסום שמתפרסמים מעשיו, נגרע חלקו, משום שמקבל כבוד עבור מעשיו, ויש לאדם לקיים מצוות בהצנע לכת. כמו שכתב בספר חסידיים "אל ישמח לבך אם ישבחוך על מצוותיך, בעבור שינכו ממצוותיך בעולם הבא".

שם

11 | בעניין זה מסופר על ה"חפץ חיים", שכאשר היו נותנים לו כבוד, היה מבקש ומפציר בכל לשון של תחנונים, "רחמנות, אנא, רחמו עלי, ואל תקחו לי את העולם הבא שלי".

סיפר הרב שך זצ"ל, ששמע מהרב מבריסק שבהנחת אבן הפינה לשיבת חכמי לובלין, מיסודו של רבי מאיר שפירא זצ"ל, נתכבד גביר גדול, שנדב סכום נכבד מאוד להקמת בנין הישיבה. אחרי שהניח את אבן הפינה, קרא לו האדמו"ר מטשורטקוב זצ"ל, ואמר לו:

(6)

"הנה, מצוה זו שנזדמנה לך כעת, שנדבת סכום גדול עבור הישיבה המוקמת כאן, ונתכבדת בהנחת אבן הפינה, ודאי שמצוה גדולה היא, אמנם איני מקנא בך על מצוה זו, שהרי קבלת עבודה כבוד רב. אולם אמרו חז"ל (אבות פ"ד משנה ב), "שכר מצוה מצוה", וברור לי שעשית לפני כן מצוה גדולה בהצנע, שזכותה גדולה מאוד, שעל ידה זכית למצוה זו, ואם כן מקנא אני בך, במצוה ההיא שקיימת אותה בהצנע, שערכה כה רב, שקבלת תמורתה כבוד גדול כל כך".

מ

"אני נחלתם" (מד, כח)

1 | הפטרת השבוע, נבואת יחזקאל, עיקרה דינים המיוחדים לכהנים. יחזקאל מדגיש שתפקיד הכהנים אינו מצטמצם לעבודת הקרבנות והמקדש.⁵ תפקידם הנוסף הוא לשמש מנהיגים רוחניים, קרי מורים, רבנים, שופטים ודיינים לעם ה'. ה' מצווה את אהרן "להבדיל בין הקדש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור. ולהורות את בני ישראל את כל החקים אשר דבר ה' אליהם ביד משה" (ויקרא י, י-יא). וכך בהפטרתנו: "ואת עמי יורו בין קודש לחול ובין טמא לטהור יודיעום, ועל ריב המה יעמדו למשפט, במשפטי ישפטוהו..." (מד, כג-כד). כך מצאנו גם בנבואת מלאכי שתפקיד הכהן להורות תורה לעם, "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא" (מלאכי ב, ז).

(12)

ע' יו"ל
הפס' כ"ה
י"ב כ' ע"ל

11 | יש להדגיש שכבר בתורה מודגש שהתפקיד הראשוני של הכהנים בפרט ושל שבט לוי כולו לא היה קשור כלל לעבודת הקרבנות, אלא "יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל" (דברים לג, ז). עוד לפני שהוקם המשכן כבר התבלט השבט הזה, כרוחני וכקדוש מכל השבטים. מפורשים הדברים במקרא עצמו, בזמן חטא העגל, כאשר מחפש משה את הכשרים שבעם "ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי" (שמות לב, כו), ודרשה הגמרא "מכאן שכל השבט כשר" (יומא סו, ע"א). עד כדי כך כשר השבט,

(6)

(5)

1
שבאחבת הלויים את קב"ה לא הססו להרוג גם "איש את אחיו [רש"י: מאמו] ואיש את רעהו ואיש את קרובו" (שמות לב, כז). ועל כך שבחם משה בברכתו "האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע כי שמרו אמרתך" (דברים לג, ט).

6
130
משה מציין בברכתו שני יתרונות אחרים שבהם בולטת רוחניותו של השבט: "אשר ניסתו במסה" - שלא נתלוננו עם שאר המלינים" (שם שם, ה, ורש"י שם). "ובריתך ינצורו" - ברית מילה. שאותם שנולדו במדבר, כל ישראל - לא מלו את בניהם, והם היו מולים ומלו את בניהם" (שם שם, ט, ורש"י שם).

11
מרש"י עולה שההבדל בין שבט לוי לשאר השבטים התחיל עוד בגלות מצרים. הם היו מולים בניגוד לבני ישראל שלא מלו, ולכך נזקקו [בני ישראל] לדם מילה שיהא להם זכות לגאולה יחד עם דם פסח. גם המצרים ידעו ששבט לוי הוא שבט של כהנים, ועל כן במסגרת הכבוד שנהגו בכהני דת, לא שעבדו את שבט לוי. "מלאכת שעבוד מצרים לא היתה על שבטו של לוי, תדע לך, שהרי משה ואהרן יוצאים ובאים שלא ברשות" (רש"י, שמות ה, ד).

16
במשך כל ימי עם ישראל שימש שבט לוי דוגמה וסמל לעבודת ה'. כך גם בנבואת יחזקאל בפרשתנו: "ואת תורותי ואת חוקותי בכל מועדי ישמורו ואת שבתותי יקדשו" (מד, כג). למרות שכל העם מצווים על שמירתם, מיוחד הוא השבט הקדוש הוזה בהנחלת מורשת הדת לכל העם. כך גם בנבואת מלאכי: "תורת אמת היתה בפיהו...ורבים השיב מעוון" (ב, ו), עצם הדוגמה האישית של שבט הלוי העובד את ה' באמת היתה נושא לחיקוי על ידי העם. ואכן על הפסוק "כי מלאך ה' צבאות הוא" (שם שם, ז) דרשה הגמרא "אם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפיהו" (מ"ק יז, ע"א).

26
הכהנים נדרשו כמובן גם להנהגה מוסרית-חברתית מיוחדת. כך למדו מאהרן אביהם שהיה "אוהב שלום ורחף שלום אוהב את הבריות ונעל ידי כן מקרבן לתורה" (אבות א, יב). וכך מדגיש גם מלאכי "ועוולה לא נמצא בשפתיו, בשלום ובמישור הלך איתי ורבים השיב מעוון" (ב, ו). אפשר שגם בנבואת יחזקאל בהפטרת השבוע יש רמז לפן זה של עבודת הכהן, "ועל ריב המה יעמדו למשפט", רומז לכך שע"י עשיית המשפט מנעו הכהנים ריב בתוך בני ישראל.

31
דורשי רשומות אמרו ששם השבט "לוי" מעיד על השלום שהוא מביא "עתה הפעם ילוח אישי אלי" (בראשית כט, לד), כך ששמו מעיד על ההתחברות וההתלוות של בני אדם. לא יפלא אפוא שכאשר חטאו בני ישראל בעגל, וכל בכורי בני ישראל שהיו מיועדים לעבודת הקרבנות והמשכן נפסלו מעבודתם, לא מצא הקב"ה שבט טוב ויפה משבט הלוי למלא מקומם. לזה

36
רומז יחזקאל בפסוק הפתיחה של ההפטרה "והכהנים הלויים...אשר שמרו את משמרת מקדשי בתעות בני ישראל מעלי המה יקרבו אלי לשרתני ועמדו לפני להקריב לי חלב ודם". יחזקאל מנבא על בני צדוק שיקרבו לעבודת המשכן משום ששמרו את משמרת מקדשי בתעות בני ישראל מעל ה', אבל אולי יש כאן רמז גם לימי קדם, שעה שהכהנים נבחרו לעבודת המשכן בגלל שלא עבדו את עגל הזהב.

41
ואנחנו תפילה לימים, שיחזור הצאן התועה וימצא את הרועה הנאמן. משישמרו כל העם את משמרת ה' תחזור העבודה להיות חלקו של כל העם ע"י בכוריה של כל משפחה ומשפחה. או-אז יחזור שבט הלוי לתפקיד המקורי להורות בין קודש לחול ולהודיע בין טמא לטהור "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו, כי מלאך ה' צבאות הוא".